

سمفونی «ساحت حماسه» با یاد ۲۴ هزار شهید

سمفونی «ساحت حماسه» که به همت کنگره ملی ۲۴ هزار شهید تهران تولید شده، فردا در تالار وحدت رونمایی می‌شود.

شهرام صدی‌نیا، دبیر کمیته تولیدات هنری کنگره ملی ۲۴ هزار شهید پایتخت درباره تولید این اثر گفت: سمفونی ساحت حماسه از تولیدات هنری کنگره ۲۴ هزار شهید است که تولید آن شش ماه به طول انجامیده و فردا در تالار وحدت

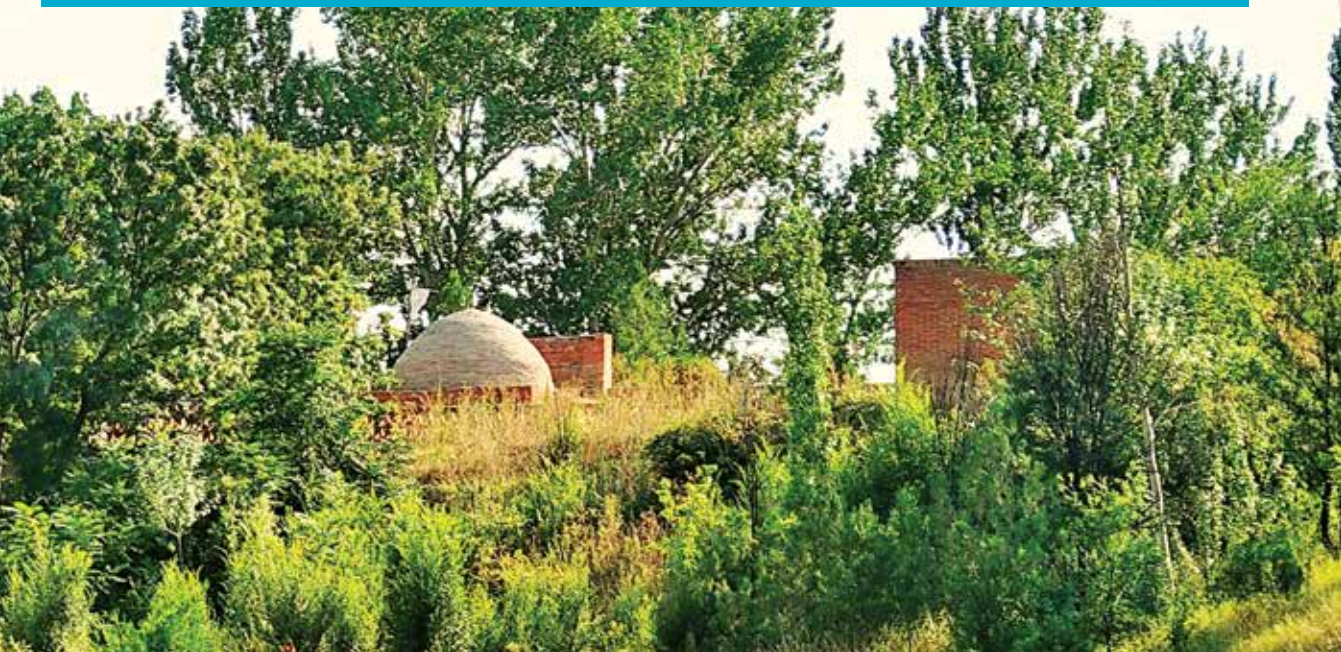
زیر آسمان وطن

خورشید تمدن از مشرق طلوع می‌کند

بخش دوم

نقش هنر ایران در سرزمین قرقیزستان

نگاهی به نقوش و حرف نگاره‌های فارسی در بنای شاه فضل در سفید بلند قرقیزستان

برای دیدن موقعیت این بنا کوپارک را اسکن کنید

از ملکت فانی شهید گشت فانی نماند و رفت بملک بقاشافت الملک لله (ب) این خوابگه معز.. ل ملک نام (۵) از فرزند سیف دوله آن میر و شهید آن فرمود تا این بو (۵) از (ج) ناخوانا (د)

بسم... الرحمن الرحیم فله الحمد رب السماوات ورب الأرض رب العالمین و له الکبریا فی السماوات والأرض و هو العزیز الحکیم دیوار جنوبی راست: هو الذی أرسل رسوله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین کله و لو کره المشرکون [توبه: ۳۳]

هو الذی أرسل رسوله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین کله و لو کره المشرکون [توبه: ۳۳]

دیوار جنوبی (چپ) هو... الخالق الباری المصور له الأسماء الحسنی یسیح له مافی السماوات والأرض و هو العزیز الحکیم [حشر: ۲۴]

خانم بلر درباره اهمیت تاریخی و منحصر به فرد بودن ویژگی‌های کتیبه‌های این بنای می‌نویسد: «کتیبه‌های آرامگاه سفیدبلند نشانه میزان تفاوتش آن هم در جایی چنین دور افتاده و گمنام، زودرس و کتیبه‌های شرق و غرب ایران در آن روزگار است. این پیش از موعد می‌نماید. کتیبه‌ها نه عربی که پارسی است. پیش از این دیده‌ایم که تاریخ کتیبه را در شرق و غرب ایران به تقویم ایرانی آورده باشند اما کتیبه‌های سفیدبلند نشان می‌دهد در شرق کتیبه احداثیه بنا را نیز به پارسی می‌آورده‌اند. کتیبه موزون سفیدبلند طلایه‌دار حضور شعر پارسی در کتیبه هاست.

صورت خط نیز نشانه پیشرفت و پختگی کتیبه‌نگاری در شرق ایران است. در این کتیبه‌ها چند اسلوب خط رایج می‌توان دید.»

منابع: بلر شیلا نخستین کتیبه‌ها در معماری دوران اسلامی ایران زمین. ترجمه مهدی گلچین عارفی. انتشارات فرهنگستان هنر. ۱۳۹۴ مقتدایی امیرحسین. سنت معماری ماوراءالنهر از فروپاشی سامانیان تا ظهور تیمور (۱)

Medieval Monuments of Central Asia Qarakhanid Architecture of the 11th and 12th Centuries Richard P. McClar

یکی از قدیمی‌ترین کتیبه‌های شناخته‌شده به زبان فارسی و خط کوفی به بنای یادبود شاه فضل در منطقه سفیدبلند یا سفیدبلند در کشور بولان در قرقیزستان تعلق دارد.

محمد رضا محمدی نجات مستند ساز و پژوهشگر

این بنا، بکرترین و دست نخورده‌ترین بنای سلسله قراخانیان یا آل افراسیاب است که قبل از صفحه «زیر آسمان وطن» به مناره و مقبره معروف این سلسله در شهر اورگند کشور قرقیزستان پرداخته‌ایم. از این رو بایسته است که این بخش را قسمت دوم از مطلب چاپ شده در شماره ۶۶۵ روزنامه جام جم دانست.

«مقبره شیخ فضل در تاریخ ۴۳۴ تا ۴۴۲ هجری برای محمد بن نصر، حاکم قراخانی توسط پسرش معزالدوله عباس ساخته شده‌است. این بنا یکی از قدیمی‌ترین کتیبه‌ها به زبان فارسی را داراست.»

این دوره تاریخی در این منطقه از جهان در کناکشن و هم مرزی تاریخی - تقویمی و جغرافیایی حداثی سلسله‌های سامانیان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان قرار داشته است، به طوری که: «قراخانیان در اتحاد با دیگر اقوام ترک‌تبار منطقه ماوراءالنهر توانستند سامانیان را سرنگون کنند. آنها در همان ایام مسلمان شده و مرکز حکومت خود را از نواحی کاشغر به اورگند و سمرقند منتقل کردند که در نهایت سمرقند را در دوره ملک‌شاه سلجوقی از دست دادند. حکومت قراخانیان تا برآمدن خوارزمشاهیان و ضعف توسط همسایگان قراختایی خود در سده ششم هجری، ادامه یافت.»

به لحاظ جغرافیایی مکان برای یادبود شاه فضل همان طور که اشاره شد، سفید بلند یا به دیگر عبارت گلستان نام دارد که در شمال فرغانه اساطیری قرار می‌گیرد. این محل ۵۰ کیلومتر از نمندگان یا همان اخسبکت کهن فاصله داشته و موقعیت آن در نزدیکی شهر کاسان تعریف می‌شود.

«ابعاد بیرونی مقبره در حدود ۱۱ متر است و ابعاد داخلی آن نزدیک به ۸ متر و ارتفاع آن نیز ۱۵/۵ متر است. مقبره در منطقه‌ای کوهستانی به دور از مناطق شهری واقع شده است. نمای بیرونی بنا برخلاف داخل برترتین آن، ساده است. شکل حاشیه‌ای زاره بنا وام گرفته از معماری سامانی است و گوشه‌سازی‌های

نمایی جانبی از بقعه شیخ فضل در سفید بلند قرقیزستان

نمایی از منار شاه فضل داخل بقعه

تصویر کهن از بخشی از کتیبه کوفی بقعه شاه فضل

کتیبه‌ای دیگر به زبان فارسی خوانش و پیاده‌سازی به نقل از کتاب: Medieval Monuments of Central Asia Qarakhanid Architecture of the 11th and 12th Centuries Richard P. McClar این جایگاه خوابگه سیف دولت است ملکان که راد مرد بدو عز نام یافت تازنده بود دولت و کردار حق بروی چون آفتاب بر همه عالم همی بتافت چون سیر شد از ملکت فانی شهید گشت فانی نماند و رفت بملک بقاشافت از دیدگان خلق روان است خون دل تاوی شهید گشت و رخ از دوستان بتافت الملک! ...

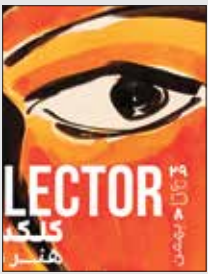
کتیبه کوفی مُعَقَّد بر ناحیه فیل پوش گنبد شاه فضل. در سفید بلند قرقیزستان این خوابگه معز دولت ملک نام دار فرزند سیف دولت آن میر و شهید آن فرمود تا اثر بود از [...] زمان کانار [...] بماند از خلق یادگار [...] رح [...] عدلت حق دارد هر جایگاه بینی آتار بین [...] ما ریا را عدد کرد [...] او را به فضل خویش اندر سرائی خویش مروا در بر دار [...] اله [...] و محمد رسول [...]

گالری گردی

برگزاری نمایشگاه «کلکسیونر مدرن»

پانزدهمین دوره از نمایشگاه «کلکسیونر مدرن» در گالری آرتیستیشن با نمایش آثاری از هنرمندان نام‌آشنای هنر مدرنیسم، عصر جمعیه ۳۹ دی در گالری آرتیستیشن افتتاح می‌شود. این گالری با انتخاب آثار شاخص از هنرمندان ادوار

مختلف هنر تجسمی سعی بر ایجاد بستری مناسب برای مجموعه‌داران هنر تجسمی داشته‌است. این نمایشگاه‌ها با هدف رشد اقتصاد هنر از سال ۱۳۹۷ آغاز شده و همچنان ادامه دارد. در این نمایشگاه آثاری از محمدعلی ترقی‌جاه، مش اسماعیل، رضامافی، هوشنگ پزشک‌نیا، زاره تباتبایی، مهدی ویشکایی، جعفر روحبخش، محمد فاسونکی، مهدی سحایی، منوچهر نیازی، عین‌الدین صادق‌زاده، نصرا... افجه‌ای، بهمن جلالی، پریدخت مشکدار، منصور قدردیز، طلیعه کامران، مکرمه قنبری، آیدین آغداشلو، مجتبی رمزی، رضا بانگیز، هانیال الخاص، صادق تبریزی، ناصر اویسی، محمود جوادی‌پور و محسن وزیری مقدم و... روی دیوار می‌روند.

رویداد

«تو افتخار منی» میزبان پدران تهرانی می‌شود

ویژه‌برنامه «تو افتخار منی» با هدف تکریم از مقام والای پدر و ایجاد انگیزه میان نوجوانان برای آفرینش ایده‌های خلاقانه در مسیر کنشگری و پررنگ شدن هویت فردی و اجتماعی آنان در فرهنگسراهای شهر تهران برگزار می‌شود. این برنامه که نوجوانان در طراحی، روایت‌سازی و اجرای آن نقش محوری دارند شامل بخش‌های متنوعی از جمله «جشن پدرانه» شامل برگزاری جشنی شاد و مفرح با دعوت نوجوانان از پدران شان، برگزاری مسابقات «پدر فرزندی» همچون دوچرخه‌سواری، دو میدانی، کوهنوردی و مسابقه آشپزی پدر فرزندی است. برگزاری «یک روز چالش برانگیز» شامل اجرای برنامه‌های چالشی همچون خلق دست‌سازه‌های مشترک پدر فرزندی، چالش حل مسأله پدر فرزندی، چالش خوانندگی و همخوانی گروهی پدر پسر، چالش مشاعره، چالش خاطره‌گویی‌های پدر فرزندی، برگزاری اردوهای پدر فرزندی، برنامه ریزی «شگفتانه‌ای برای بابا» شامل حضور غافلگیرانه نوجوانان در محل کار پدران برای تریک روز پدر از دیگر بخش‌های این برنامه است. ویژه‌برنامه «تو افتخار منی» از روز یکشنبه اول تا جمعه ششم بهمن امسال در فرهنگسراهای شهر تهران برگزار می‌شود و علاقه‌مندان می‌توانند برای مشارکت در این طرح به فرهنگسرای نزدیک محل سکونت خود مراجعه کنند.

قاب

آغاز بلیت فروشی جشنواره تئاتر فجر

پیش‌فروش بلیت نمایش‌های مستندهای چهل و دومین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر از ساعت ۱۰ صبح امروز (پنجشنبه ۲۸ دی) برای علاقه‌مندان و مخاطبان تئاتر آغاز خواهد شد.

سایت «گیشه تئاتر» به نشانی gishehtheater.ir آماده ارائه بلیت نمایش‌های جشنواره تئاتر فجر خواهد بود. چهل و دومین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر به ریاست قائم نظری و دبیری مهدی حامدسقیان از ۲۷ دی تا ۱۲ بهمن ۱۴۰۲ در تهران برگزار خواهد شد.

